

Akademik ve İdari Personel İçin Üniversiteler Tarafından Sağlanan Kreş/Gündüz Bakım Hizmetleri - 2020

KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ
TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN ÇALIŞMALARI
ARAŞTIRMA MERKEZİ

Akademik ve İdari Personel İçin
Üniversiteler Tarafından Sağlanan
Kreş/Gündüz Bakım Hizmetleri
Araştırması Raporu

Araştırmacılar

Mary Lou O’Neil

Deniz Altuntaş

Alara Şevval Keskin

İpek Özgen

Nisan 2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	2
GİRİŞ	3
METODOLOJİ	8
ÖNEMLİ BULGULAR	10
ARAŞTIRMA SONUÇLARI	11
KAYNAKÇA	18

GİRİŞ

Kreş, gündüz bakımevi ve anaokulu, erken çocukluk döneminde çocukların gelişimi için olduğu kadar, ebeveyn sorumluluk paylaşımı ve kadınlar için istihdama ve toplumsal alanlara katılabilmesi için de oldukça önemli bir yere sahiptir. Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi'nin de yapmış olduğu *Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması 2020 Raporu'*na göre erkeklerin çocuk bakımlarına katılma oranı yıllara göre artmasına rağmen, ataerkil toplum normları içerisinde çocuklarla ilgilenmek daha çok anneye atfedilen bir rol olarak karşımıza çıkıyor. 2017 yılında TÜİK tarafından yayımlanan *Aile Yapısı Araştırması 2016* raporuna göre 0-5 yaş aralığındaki çocukların gündüz bakım işlerinin hanelerin %86'sında annelerin üstlendiği belirtilmektedir. Aile kavramı bağlamında annelere atfedilen bu rol, geleneksel ve ataerkil toplumsal normlar içerisinde üretilmekte ve günümüzde yeniden üretilmeye devam etmektedir.

2020 yılında Türkiye'yi olduğu gibi tüm dünyayı etkisi altında bırakan Covid-19 ile toplumsal cinsiyet eşitsizliği, işsizlik, iş-yaşam dengesizliği, eğitim sorunları ve kreş ihtiyacı daha görünür ve dolayısıyla tartışılır hale geldi. Örneğin; Ankara Valiliği, Cumhurbaşkanlığı'nın ağustos ayında yayınladığı, esnek, uzaktan ve dönüşümlü çalışmayı öneren *COVID-19 Kapsamında Kamu Çalışanlarına Yönelik Tedbirler* (Resmî Gazete, 25.08.2020) genelgesi kapsamında 1 Eylül 2020'den itibaren uygulanması üzerine birtakım kararlar aldı. Yayımlanan yeni genelge ile (*Koronayla Mücadele Kapsamında Kamu Çalışanlarına Yönelik İlave Tedbirleri İçeren Genelge*, Ankara Valiliği, 31.08.2020) "10 yaş ve altı çocuğu olan kadın personel, ikinci bir emre kadar evden çalışacak" denildi. Buna ek olarak Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan *Koronavirüs ile Mücadele Kapsamında- Yeni Kısıtlama ve Tedbirler Genelgeleri* (T.C. İçişleri Bakanlığı, 01.12.2020) uyarınca "Anasınıfı ve anaokullarının faaliyetlerine ara verilmesine" karar verildi. Bu kararlara bağlı olarak da geleneksel ve ataerkil toplumsal normların devamı, zor pandemi şartlarında bile çocuğun bakım sorumluluğu sadece kadına atfedilerek sağlandı.

TÜSİAD, TÜRKONFED ve UN Women Türkiye iş birliğinde Covid-19'un özel sektör üzerindeki etkilerini toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında inceleyen *Covid-19 Salgınının Kadın Çalışanlar Açısından Etkileri* (Memiş E., 2020) araştırmasına göre "Kadın ve erkek çalışanların yaşadığı sorunlarda en büyük fark ev-iş dengesi ve artan şiddet bağlantılı" olduğunu belirtiyor. Araştırmaya göre artan ev işleri ve bakım sorumluluğu kadın çalışanların salgın döneminde karşılaştığı sorunların %99'luk bir oran ile ilk sırasında yer alıyor. Erkek çalışanların karşılaştığı sorunların ilk sırasında ise %74'lük bir oranla salgın döneminde

ücret ve gelir yetersizliği belirtiliyor. Kadın çalışanların %99'u, erkek çalışanların %25'i ev işleri ve bakım sorumluluğunun arttığını söylüyor.

KHAS Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi olarak yaptığımız bu araştırmanın; kreş, gündüz bakımevi ve anaokulları bağlamında, kadınlara ve kadınların istihdamına odaklanmasının sebebi, ebeveynlik sorumluluğunun ve çocuk bakımının geleneksel söylemler kullanılarak kadınlara atfedilmiş olması ve bu durumun kadının toplum içerisindeki statüsünü etkiliyor, inşa ediyor ve yeniden yorumluyor oluşudur. Çocuk bakımının sağlanması ve ebeveynlik sorumluluğunun üstlenilmesi için çocuğa sahip bireylerin evli olması (resmi olarak bir aile başına sahip olması) gerekmemektedir. Tüm dünyada da Türkiye toplumunda da çocuklarına tek başına bakan anne ve babaların var olduğu unutulmamalıdır. Aynı zamanda ebeveyn sorumluluğunun başkasına devredilemeyeceği zamanlar ya da geleneksel aile normlarıyla bakımda destek olması beklenen büyükanne, büyükbaba veya akraba katkısının yokluğu gibi durumların var olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Anaokulu, gündüz bakımevi ve kreş gibi seçenekler ve bunlar için sağlanabilecek maddi desteklerin bütünlüklü bir toplumsal cinsiyet eşitliği politikası için ne kadar önemli olduğunun altı çizilmelidir.

Günümüzde ebeveynlik sorumluluğunun toplumsal cinsiyet normlarından bağımsız olarak ortak bir sorumluluk olması gerekirken, kadınlara atfedilmesi kadınların istihdama dâhil olmasına engel teşkil etmektedir. 2013 yılı OECD ortalamasına göre 3-5 yaş arası en az bir çocuğu olan kadınların istihdama katılım oranı %63,3 iken, Türkiye'de bu oran %21,4'e düşmektedir (Pınarcıoğlu & Soyseçkin, 2018, s. 5). Bu durum kadınların hem istihdam alanındaki görünürlüğü azaltmakta ve değersizleştirilmekte, hem de toplumsal hayata ve istihdama katılımında en önemli engellerden biri haline getirmektedir. Örneğin çocuğun doğumuyla beraber çalışan kadınlar için çocuk bakımı da dâhil ev işleri ve çalışma hayatı, kadınlara 2 ayrı mesai harcamak durumunda bırakmaktadır. Özellikle de 0-3 yaş grubuna yönelik kaliteli kreş, gündüz bakımevi, anaokulu bulunmaması pek çok annenin işgücüne (yeniden) katılmasına engel olmaktadır (The World Bank, 2015, s. 53). UNICEF ve T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile bir çalışma yürüterek *Erken Yaşlarda Çocuk Refahı ve Kadın İstihdamı Politika Belgesi* hazırlamıştır. Bu belgeye göre Türkiye'de çocuk bakımının kadınların istihdama katılımını engellediğini belirtmektedir:

“15-24 yaş arasındaki kadınların çalışma yaşamına katılmama nedenlerine bakıldığında, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde genel eğilim genç kadınların bu yaşlar arasında eğitimlerini sürdürmeleri iken, Türkiye'de birincil neden aile ve çocuk bakımından kaynaklanan sorumluluklardır (UNICEF, 2013, s. 15)”

Türkiye’de Çocuk Bakım Hizmetlerinde Arz ve Talep Durumu raporunda da çıkan sonuçlarda görüldüğü üzere, kadınlar arasında işgücüne bağlılığı düşük hale getirmekte ve doğum yapmış kadınlar genelde hiç geri dönmeyecek şekilde işgücünden ayrılmaktadır (The World Bank, 2015, s. 62). Bütün zorlu şartlara rağmen işgücüne katılmaya devam edebilen ebeveynler farklı çözümler bulmaktadır. Dünya Bankası’nın araştırmasına göre çocuk bakım yükü ve sorumluluğu göz önüne alındığında kadınlar ve evli oldukları kişiler çocuklara bakmadığında büyükanne ve büyükbabanın çocuğa bakması fikrine, çalışan annelerin %64’ü, çalışmayan annelerin ise %57’si sıcak bakmaktadır (The World Bank, 2015, s. 46).

Dünya Bankası’nın araştırmasına göre yapılan görüşmelerde eğitim ve istihdam durumu ne olursa olsun çoğu kadın, daha fazla çocuk bakım desteği almanın kadınların işgücüne katılma imkânlarını artırdığına dair bir algı bulunmaktadır (The World Bank, 2015, s. 66). Ancak bu araştırmaya göre istatistiki olarak durum değerlendirilmesi yapıldığında çocuk bakım hizmetlerinin kullanılması kadınların çalışma olasılığında anlamlı bir etkiye sahip olmamasına rağmen, çocuk bakım hizmetlerinden faydalanan kadınların çalışıyor olma olasılıklarını artırma üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır:

“Türkiye’de çocuk bakım hizmetlerinin kullanımı ile kadınların işgücüne katılımı arasında ciddi bir korelasyonun bulunmadığını gösteren veri analizlerinin sonuçları da aynı duruma işaret etmektedir. Başka bir deyişle Türkiye’de şu an mevcut olan çocuk bakım hizmetleri, ortalamada kadınların işgücüne katılımına doğrudan olumlu bir etki yapmamaktadır. Sadece özel hizmet sağlayıcıların hizmetlerinden faydalanmak ile kadın istihdamındaki yüksek oranlar arasında bir bağlantı bulunmaktadır (Bu bağlantı iki yönlüdür; çalışan kadınlar daha çok özel hizmete ihtiyaç duymaktadır, özel hizmetlerin mevcut oluşu ve çalışma saatleri de kadınların işgücü piyasasında kalmasını sağlamaktadır.) (The World Bank, 2015, s. 85)”

Aynı araştırmada Uluslararası Çalışma Örgütü’nün çalışmasına atıfta bulunarak “Doğu ve Orta Avrupa’da işverenlere ücretsiz ve düşük ücretli çocuk bakımı sunmaları için sağlanan sosyal destek kesildiğinde, kadınların işgücü piyasasından çekildiği” (UNICEF, 2013, s. 15) belirtilmiştir. Bu bağlamda çocuklu kadınların istihdama katılmalarının sağlanması için sosyal politikaların sürdürülebilir bir şekilde devam etmesinin önemli olduğunun altı çizilmiştir. Buna ek olarak UNICEF yaptığı araştırmaya göre “OECD ülkeleri arasında tek ebeveynlere yönelik sosyal politikalar açısından en iyi sonuçlar, istihdam ve nitelikli çocuk bakımı desteğinin mali destekle birlikte sunulduğu ülkelerde (UNICEF, 2013, s. 16) “ görülmekte olduğunu belirtmiştir. UNICEF ve T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından ortaklaşa yürütülen çalışmada özellikle kadın istihdamı ve çocuk bakımı birlikte düşünülerek geliştirilen

politika örneklerinde; kadına yönelik mesleki eğitim, iş ve aile yaşamın dengelenmesi ve çocuk bakımı gibi uygulamalar yer almıştır.

Son olarak belirtmek gerekir ki ebeveynlerin çocukları kreşe göndermesinin önünde kreşlerin yetersizliği, pahalılığı, çalışılan yere uzaklığı, güvenliği ve kalitesi ile ilgili endişeler, kreşlerin hizmet günleri ve saatleri gibi engeller bulunmaktadır. Türkiye genelinde duruma bakıldığında da Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) her yıl hazırladığı *Bir Bakışta Eğitim 2019* raporuna göre 3-5 yaş arası okullaşma oranına bakıldığında 36 ülke arasında son sırada yer almaktadır.

Kreş Desteği Nedir?

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30. maddesine dayanarak hazırlanan Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmeliğe göre;

MADDE 13 (1) “Yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150’den çok kadın çalışanı olan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması, bakımı ve emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın EK-IV’te belirtilen şartları taşıyan bir yurdun kurulması zorunludur. Yurt, işyerine 250 metreden daha uzaksa işveren taşıt sağlamakla yükümlüdür.”

(5) Emzirme odası ve/veya yurt kurulması için gereken kadın çalışan sayısının hesabına erkek çalışanlar arasından çocuğunun annesi ölmüş veya velayeti babaya verilmiş olanlar da dâhil edilir.

MADDE 26 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

Günümüzde Kamu ve Özel Sektörün Kreş Desteği Tutumları

6331 sayılı iş kanununa göre hazırlanan yönetmelik uyarınca çalışanına kreş desteği veren özel sektör işletmeleri mevcut, fakat bu desteği herhangi bir şekilde sağlamayan işletmeler çoğunluktadır. İşletmelerin çalışanlarına sağladığı çocuk destek hizmetlerini kendi bünyesinde veya işyeri yakınında kreş açması, anlaşmalı kreşlerden hizmet alması ve çalışanlarına nakit kreş desteği vermesi gibi şekilleriyle görebiliyoruz. Aralarında en çok tercih edilen yöntem özel kreş, gündüz bakımevi veya anaokullarıyla yapılan anlaşmalarla çalışan çocuklarının belli bir indirimle kaydedilmesi yöntemidir.

Çocuk hizmeti desteğinin sağlanmasına yönelik örneğin özel sektör işletmeleri için “vergi indirimi, faiz sübvansiyonları ve KDV muafiyetleri” gibi düzenleme ve kamu teşvikleri sağlanmıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün 2014-2015 yılları arasında yapmış olduğu araştırma neticesinde “resmî kurumlardan 150 üzeri kadın çalışanı olan işyeri sayısı ve kaçında kreş olduğu bilgisi edinilmeye çalışılmıştır; ancak yanıt alınamamıştır” (Pınarcıoğlu & Soyseçkin, 2018, s. 11). Ayrıca Willis Towers Watson’ın 2014 yılında Türkiye’deki en büyük 500 şirketin 179’unun katılımı ile gerçekleştirdiği araştırmaya göre şirketlerin sadece yüzde 5’i çalışanlarının çocukları için kreş hizmeti (“Kreş Hizmeti Veren Şirketlerin Oranı Yüzde 5,” 2016) sunmaktadır. Bu durumda 8,95 şirket başına 1 kreş düşmektedir.

Türkiye genelinde herhangi bir yıla ait 150’den daha fazla kadın çalışanı olan işyeri sayısına ulaşamamıştır.

METODOLOJİ

Türkiye'nin 81 ilinde Yükseköğretim Kurulu'na (YÖK) bağlı 129 devlet ve 74 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. 2020 yılında YÖK'ün internet sayfasındaki kayıtlara göre araştırma kapsamındaki toplam 203 üniversiteden oluşan bir liste hazırlanmış ve iletişime geçilmek için telefon ve e-posta adresi bilgileri güncellenmiştir. Ancak 1 vakıf ve 1 devlet olmak üzere 2 üniversite hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Kreş desteği, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30. maddesine dayanarak hazırlanan yönetmeliğe göre 150'den çok kadın çalışanı bulunan kurumları kapsamaktadır. YÖK'ün internet sayfasından çevrimiçi ulaşılabilen öğretim elemanı istatistiklerinden (Yükseköğretim Kurumu, 2020) sadece akademik personel sayısına ulaşılabilmektedir. YÖK'ten edindiğimiz akademik personel sayıları verilerini hazırladığımız üniversiteler listesine ekledik. Toplamda 115 devlet ve 34 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 149 üniversite sadece akademik personel sayılarıyla 150 ve üstü kadın çalışan sayısına sahip olması nedeniyle tek başına yasanın bu şartını sağlıyordu. Ancak bu çalışmada özellikle 150'den az kadın akademik personeli bulunan üniversitelerin idari personel sayılarıyla değerlendirmeyi amaçladık.

İdari personel sayılarına dair toplu bir veriye ulaşamadığımız için öncelikli olarak telefon ile İnsan Kaynakları Müdürlüğü veya Personel Daire Başkanlığı ile iletişime geçtik. Yapmış olduğumuz ilk 10 görüşmede *"telefonda bilgi verilemeyeceği, yazılı olarak sorulması"* talep edilmesi veya ulaşılamaması nedeniyle e-posta yoluyla üniversitelere ulaşmaya karar verdik. 203 üniversitenin 8'ine ait kurumsal veya ilgili departmanla bir e-posta bulunmadığı için toplamda 196 üniversiteden bünyesinde yer alan idari personellerin (herhangi bir kişisel bilgi dahil olmadan) sadece toplam kadın ve erkek sayılarını istedik. 196 elektronik postadan sadece 42 tanesinden cevap alındı, bunların 6 tanesi Antetli Kâğıt, Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS) veya resmi yazıyla başvuru yapılması gerektiği söylenip talep reddedildi, Üniversitelerin 36'sı tarafından idari personel sayıları paylaşılmıştır. Toplam 154 üniversiteden herhangi bir cevap alınamamıştır.

Araştırma kapsamında yaptığımız veri toplama çalışmasından sonra 203 üniversitenin bir kısmının toplam olarak akademik ve idari kadın personel sayılarının 150'ye ulaşmadığını tespit ettik. Bu duruma göre 150'den fazla akademik ve idari kadın personel istihdam etmiş olan toplam 153 üniversite bulunmaktadır.

Toplam 203 vakıf ve devlet üniversitesinin kreş, gündüz bakım evi veya anaokulu desteği verme durumlarını incelemek için iletişim numarasına ulaşabildiğimiz tüm üniversiteler ile hazırlanan liste

bağlamında telefon ile iletişime geçilmiş ve görüşmeler yapılmıştır. Hazırlanmış bir metin ile çalışılarak, üniversiteler ile 2 ay içerisinde iletişime geçilmiştir. Üniversitelerin bünyesinde bulunan İnsan Kaynakları Departmanı veya Personel Daire Başkanlığı'na soru sormak üzere gizli müşteri telefon anketi kullanılmıştır. Standartlaşmadan emin olmak için, her üniversite için aynı metin kullanılmıştır.

Araştırma Soruları

- 1) Üniversitenizde personele herhangi bir kreş, gündüz bakım evi veya anaokulu desteği sağlanıyor mu?
- 2) (Evet ise) Nasıl bir destek sağlanıyor?

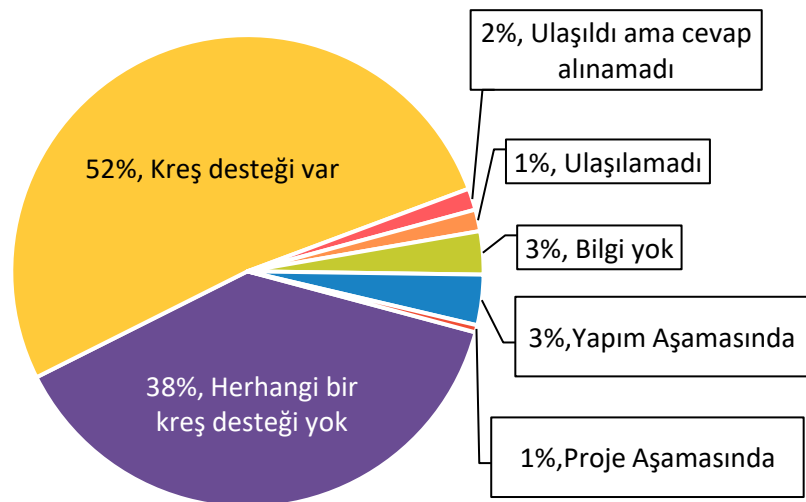
Bu çalışma Türkiye'deki devlet ve özel üniversitelerinde çalışan akademik ve idari personelin çocukları için kreş veya gündüz bakım hizmetinin ulaşılabilir olup olmadığı sorusunu ve hangi koşullar altında sağlandığı araştırılmıştır.

İş-yaşam dengesi bağlamında kreş, gündüz bakım evi ve anaokulları çocukların gelişimi için olduğu kadar, ebeveyn sorumluluk paylaşımı ve kadınlar için istihdama ve toplumsal alanlara katılabilmesi için de oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada amaçlanan akademideki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sadece akademik/idari personel veya öğrenci sayılarıyla sınırlı olmadığına altını çizerek böylesine önemli bir ihtiyacın durumunu tespit edebilmektir.

ÖNEMLİ BULGULAR

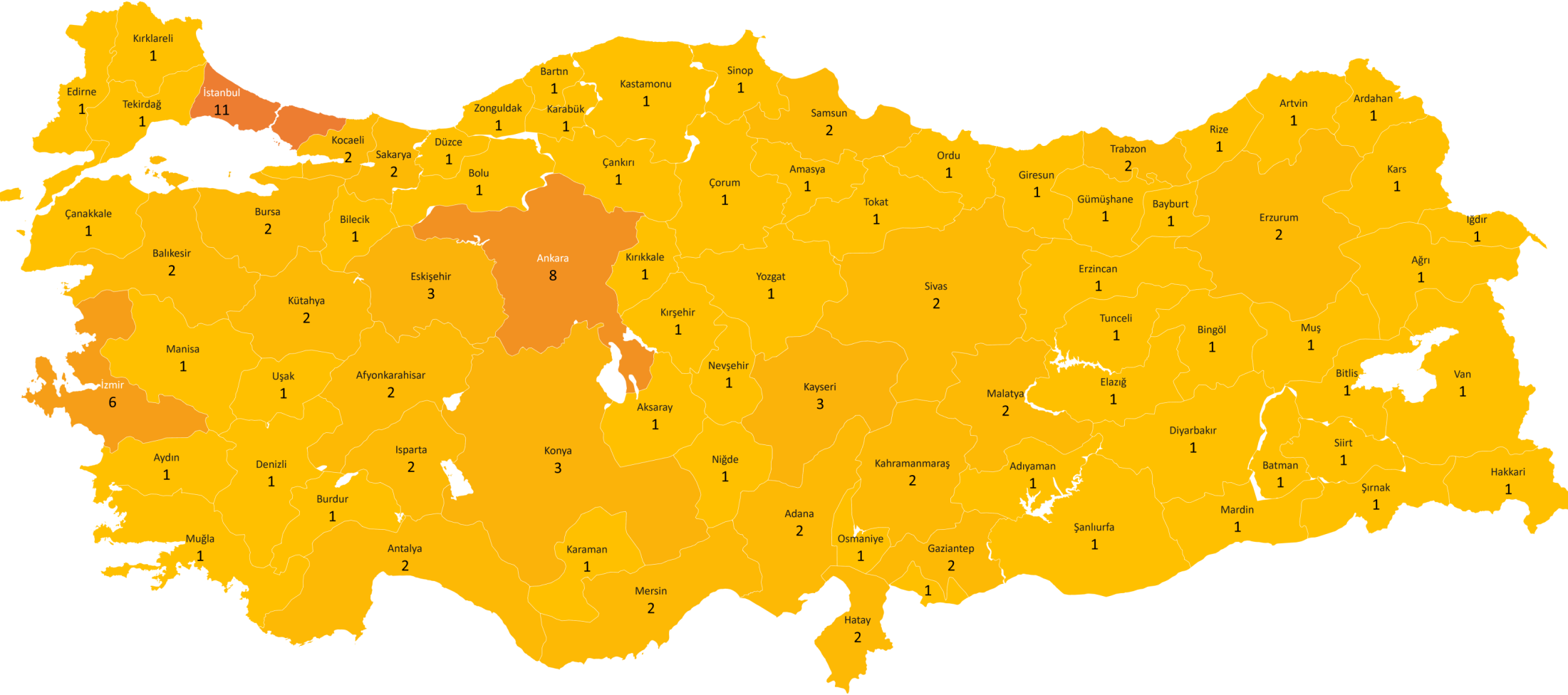
- Genel olarak 203 üniversitenin kreş, gündüz bakım evi veya anaokulu desteği verme oranı ise %52'dir. Herhangi bir kreş desteği bulunmayanların oranı ise %38'dir.
- 129 devlet üniversitesinde kreş desteği verme oranı 71% iken, 74 vakıf üniversitesinin kreş desteği verme oranı 19%'de kalmıştır.
- Akademik ve idari kadın personel sayıları 150'den az olması nedeniyle yasal zorunluluğu olmamasına rağmen 3 devlet üniversitesi ve 3 vakıf üniversitesi kreş desteği sağlamaktadır. 1 devlet üniversitesinin kreş desteği de yapım aşamasındadır.
- Vakıf ve devlet üniversitelerinin akademik güncel personel sayılarına YÖK Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden ulaşılabilmesine rağmen, idari personel sayılarına erişim sınırlıdır.
- Vakıf ve devlet üniversitelerinin İnsan Kaynakları/Personel Daire Başkanlığı birimlerine ait web sayfaları çocuk bakım hizmeti de dâhil olmak üzere genel olarak yan haklar ile ilgili herhangi bir açıklamaya sahip değildir.
- 150 üzeri kadın akademisyen sayısı devlet üniversitelerinde vakıf üniversitelere göre çok daha fazladır. 129 devlet üniversitesinin 115 (89%), 74 vakıf üniversitesinin 33 (45%) tanesinde 150'den fazla kadın akademisyen görev yapmaktadır.
- Araştırma kapsamında ulaşabildiğimiz bilgilere göre toplam 150'den fazla akademik ve idari kadın personel istihdam eden devlet üniversiteleri, vakıf üniversitelere göre fazladır. 129 devlet üniversitesinin 115'i (89%) ve 74 vakıf üniversitesinin 38'i (51%) 150'den fazla akademik ve idari kadın personel istihdam ettiği tespit edilmiştir. Toplam 154 üniversiteden idari personel sayılarına dair herhangi bir cevap alınamamıştır.

Tüm Üniversiteler Kreş Desteği Durumu (N=203)

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

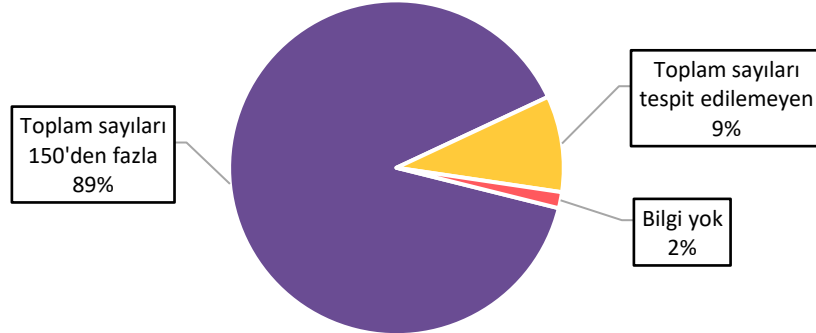
TÜRKİYE'DEKİ DEVLET ÜNİVERSİTELERİ HARİTASI (N=129)

Bing ile güçlendirilmiştir
© GeoNames, Microsoft, TomTom

A. Devlet Üniversiteleri:

Devlet Üniversitelerinde İstihdam Edilen Toplam Kadın Akademik ve İdari Personel

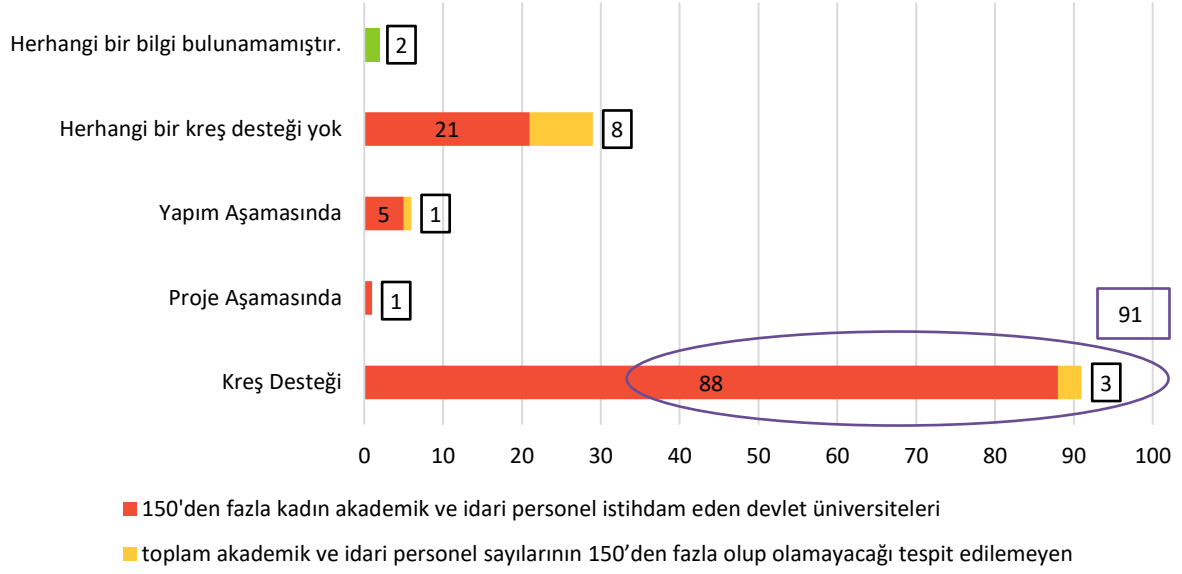

YÖK Bilgi Sistemi güncel verilerine göre Türkiye’de bulunan **129** tane devlet üniversitesinden **115** tanesi 150’den fazla kadın akademik personel istihdam etmiştir. 12 tane devlet üniversitesinde ise 150’den az kadın akademik personel bulunmaktadır. 150’den az kadın akademik personele sahip üniversitelerin hiçbirinin idari personel sayılarına ulaşamadığı için toplam kadın akademik ve idari personel sayılarının 150’den fazla olup olamayacağı tespit edilememiştir. **2** devlet üniversitesinin akademik veya idari personel sayıları hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

- **Akademik ve İdari Personel İçin Üniversiteler Tarafından Sağlanan Kreş/Gündüz Bakım Hizmetleri Araştırması** neticesinde **2** devlet üniversite hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.
- 150’den fazla toplam akademik ve idari kadın personel istihdam etmiş 115 devlet üniversitesinin yasal zorunluluğa rağmen sadece **88**’i kreş desteği sağlamaktadır. **1** tanesi proje ve **5** tanesi de yapım aşamasındadır.
- İdari personel sayılarına ulaşamadığı için toplam akademik ve idari personel sayılarının 150’den fazla olup olamayacağı tespit edilemeyen 12 devlet üniversitesinin herhangi bir yasal zorunluluğu olmamasına rağmen **3** tanesinde kreş desteği verilmekte, **1**’inde de kreş desteği yapım aşamasındadır.

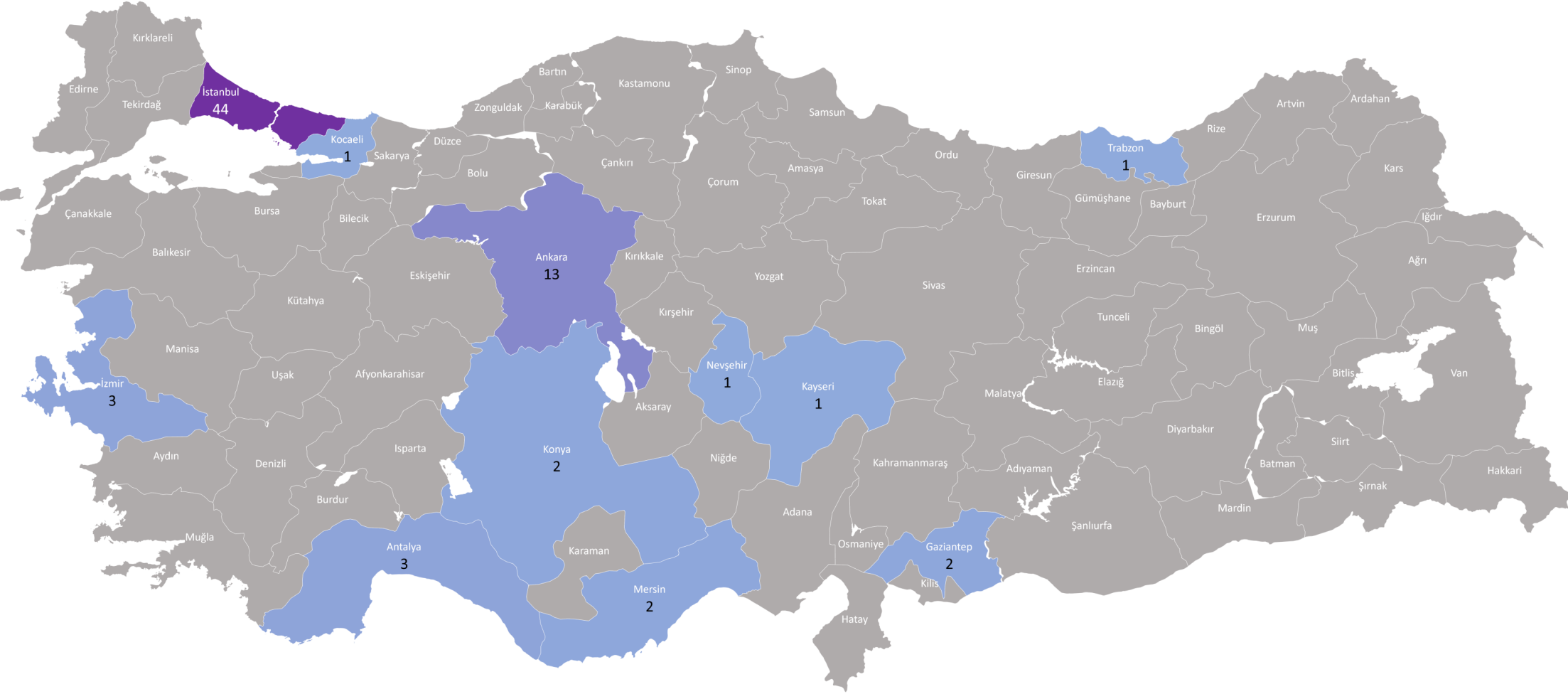
YÖK’ün sağlamış olduğu akademik personel sayılarına ve kreş destek durumunu telefon görüşmeleri ile öğrendiğimiz bilgilere göre mevcut olarak minimum oranda kreş desteğine sahip olan üniversite sayısı belirlenmiştir.

Türkiye’de Devlet Üniversiteleri Kreş Destek Durumu (N=129)

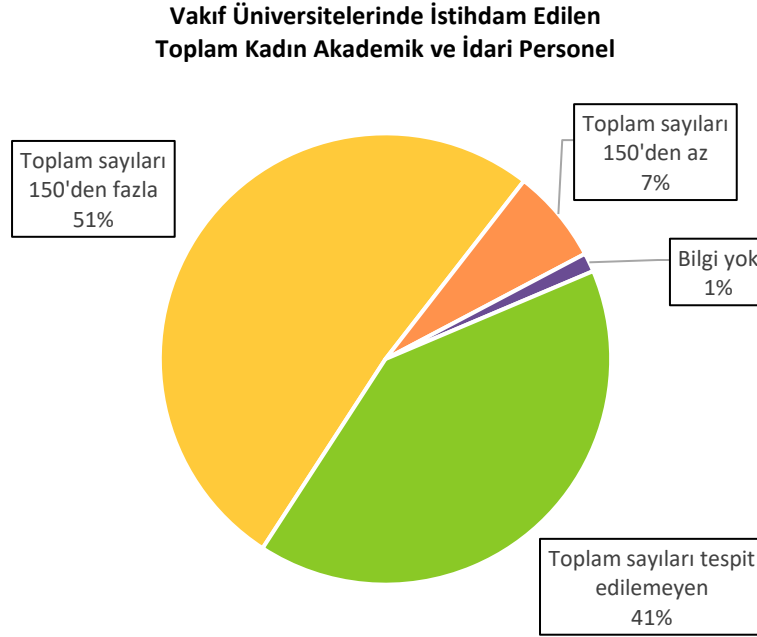
Toplam olarak kreş desteği veren devlet üniversitesi sayısı **91**'dir. Sağlanan kreş desteklerini 3 alt başlıkta incelemek mümkündür. Kreş desteği veren 91 devlet üniversitesinin 6 tanesi özel bir kreş ile akademik ve idari personel çocukları için indirim anlaşması sağlamıştır. 5 tanesi okul bünyesine dâhil bir vakıf aracılığıyla açılan özel kreşlerde indirimli olarak personel çocuklarını kabul etmektedir. 129 devlet üniversitesinin 80 tanesinde kendi bünyesinde kurulmuş bir anaokulu/kreş bulunmaktadır, akademik ve idari personel çocuklarının kayıtları öncelikli olmak üzere kayıt almaktadır.

TÜRKİYE'DEKİ VAKIF ÜNİVERSİTELERİ HARİTASI (N=74)

Bing ile güçlendirilmiştir
© GeoNames, Microsoft, TomTom

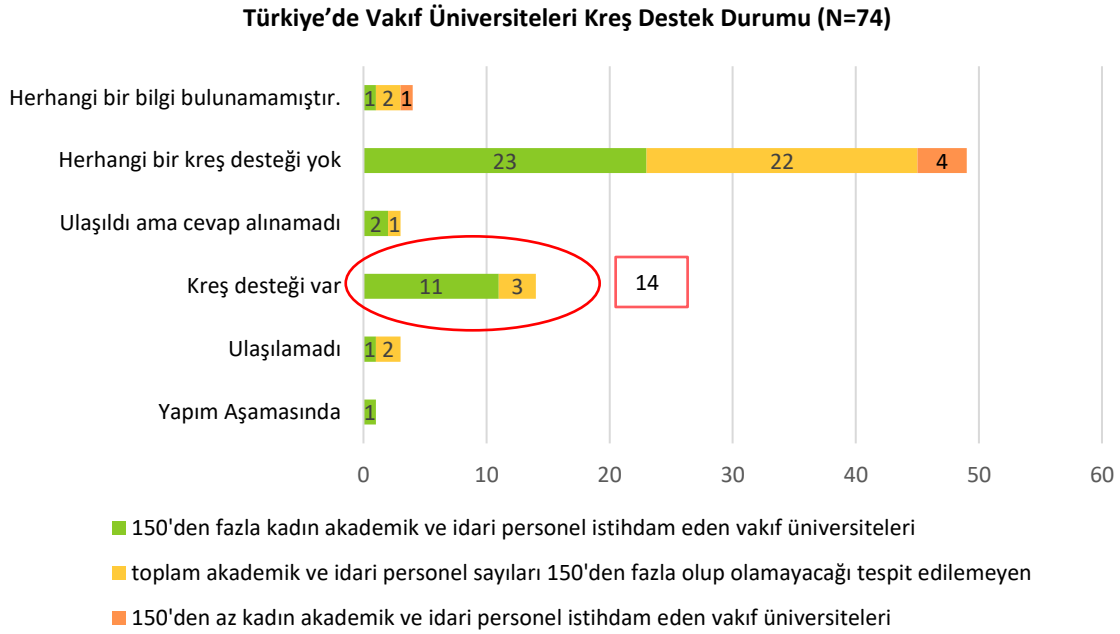
B. Vakıf Üniversiteleri:

YÖK Bilgi Sistemi güncel verilerine göre Türkiye’de bulunan **74** tane vakıf üniversitesinden **34** tanesi 150’den fazla kadın akademik personel istihdam etmiştir. 39 tane vakıf üniversitesinde ise 150’den az kadın akademik personel bulunmaktadır, bunların **4** tanesi kadın idari personel sayılarıyla beraber toplamda 150’den fazla kadın personel istihdam etmiş bulunmaktadır. Bu durumda, 150’den az kadın akademik personele sahip vakıf üniversitelerinin **30** tanesinin idari personel sayılarına ulaşamadığı için toplam kadın akademik ve idari personel sayılarının 150’den fazla olup olamayacağı tespit edilememiş, **5** tanesinin de 150’den az kadın personel istihdam etmiş olduğu tespit edilmiştir. **1** vakıf üniversitesinin akademik veya idari personel sayıları hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

- **Akademik ve İdari Personel İçin Üniversiteler Tarafından Sağlanan Kreş/Gündüz Bakım Hizmetleri Araştırması** neticesinde **3** vakıf üniversitesine ulaşamamış, **3** vakıf üniversitesine ulaşılmış ama cevap alınamamış, **1** vakıf üniversitesinde de kreşin yapım aşamasında olduğu belirtilmiştir. **4** vakıf üniversite ile ilgili herhangi bir bilgi bulunamamıştır.
- 150’den fazla toplam akademik ve idari kadın personel istihdam etmiş 38 vakıf üniversitesinin yasal zorunluluğa rağmen sadece 11’i kreş desteği sağlamaktadır. 1 tanesi de yapım aşamasındadır.
- İdari personel sayılarına ulaşamadığı için toplam akademik ve idari personel sayılarının 150’den fazla olup olamayacağı tespit edilemeyen 30 vakıf üniversitesinin herhangi bir yasal zorunluluğu olmamasına rağmen **3** tanesinde kreş desteği verilmektedir.

YÖK'ün sağlamış olduğu akademik personel sayılarına ve kreş destek durumunu telefon görüşmeleri ile öğrendiğimiz bilgilere göre mevcut olarak minimum oranda kreş desteğine sahip olan üniversite sayısı belirlenmiştir.

Toplam olarak kreş desteği veren vakıf üniversitesi sayısı **14**'tür. Sağlanan kreş desteklerini 3 alt başlıkta incelemek mümkündür. Sağlanan kreş desteklerini 3 alt başlıkta incelemek mümkündür. Kreş desteği veren **14** vakıf üniversitesinin **5** tanesi özel bir kreş ile akademik ve idari personel çocukları için indirim anlaşması sağlamıştır. **3** tanesi vakıf üniversitelerinin bağlı olduğu grup şirketlerine dâhil özel kreşlerde indirim sağlamaktadır. 74 vakıf üniversitesinin yalnızca **6** tanesinde bir anaokulu/kreş bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Koronayla Mücadele Kapsamında Kamu Çalışanlarına Yönelik İlave Tedbirleri İçeren Genelge. (2020, Ağustos 31). T.C. Ankara Valiliği. <http://www.ankara.gov.tr/koronayla-mucadele-kapsaminda-kamu-calisanlarina-yonelik-ilave-tedbirleri-iceren-genelge>
- Kreş hizmeti veren şirketlerin oranı yüzde 5. (2016, Nisan 22). CNNTurk.Com. <https://www.cnnturk.com/yasam/kres-hizmeti-veren-sirketlerin-orani-yuzde-5>
- Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi. (2020). Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması. <https://gender.khas.edu.tr/sites/gender.khas.edu.tr/files/inline-files/TTCKAA2020.pdf>
- Memiş W., (2020). Covid-19 Salgınının Kadın Çalışanlar Açısından Etkileri. TÜSİAD, TÜRKONFED & UN Women Türkiye. <https://tusiad.org/tr/basin-bultenleri/item/10661-covid-19-salgininin-kadin-calisanlar-acisindan-etkileri-arastirmasi>
- Pınarcıoğlu, N. Ş., & Soyseçkin, İ. S. (2018). Erken Çocukluk Bakım ve Eğitim Hizmetleri Haritalandırma Çalışması. Uluslararası Çalışma Örgütü ILO Türkiye Ofisi. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/genericdocument/wcms_717642.pdf
- Resmî Gazete. (2020, Ağustos 25). COVID-19 Kapsamında Kamu Çalışanlarına Yönelik Tedbirler. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/08/20200826-5.pdf>
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2020, Aralık 1). Koronavirüs ile Mücadele Kapsamında- Yeni Kısıtlama ve Tedbirler Genelgesi. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-ile-mucadele-kapsaminda-sokaga-cikma-kisitlamalari---yeni-kisitlama-ve-tedbirler-genelgeleri>
- The World Bank. (2015). Türkiye'de Çocuk Bakım Hizmetlerinde Arz ve Talep Durumu. <http://documents1.worldbank.org/curated/en/690781468000932565/pdf/98884-TURKISH-WP-P146295-PUBLIC-Box393197B-Binder-TR.pdf>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2017, Ocak 18). Aile Yapısı Araştırması, 2016. TÜİK. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869>
- UNICEF. (2013). Erken Yaşlarda Çocuk Refahı ve Kadın İstihdamı Politika Belgesi. <https://www.unicef.org/turkey/media/4381/file/Erken%20Ya%C5%9Flarda%20%C3%87ocuk%20Refah%C4%B1%20ve%20Kad%C4%B1n%20%C4%B0stihdam%C4%B1%20Politika%20Belgesi.pdf>
- Yükseköğretim Kurumu. (2020). Üniversite Bazında Öğretim Elemanı Sayıları. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- 6361 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. (2012, Haziran 30). Mevzuat Bilgi Sistemi. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6331.pdf>

Cibali Mahallesi, Yazar Orhan Kemal Sokak, No:7 Cibali/Fatih/İstanbul
+90 (212) 533 65 32/ 4926
gender@khas.edu.tr

@GenderKHAS